

Rímskokatolícka náboženská výchova

Obsahový manuál

ku vzdelávacím štandardom pre Základné školy

Finálnu verziu vzdelávacích štandardov vyučovacieho predmetu náboženská výchova/
náboženstvo za Rímskokatolícku cirkev v Slovenskej republike (pre základné školy) schválil
Mons. Bernard Bober, arcibiskup-metropolita, predseda komisie KBS pre katechizáciu
a školstvo, dňa 13. marca 2023. č. 855/23.

1 CHARAKTERISTIKA PREDMETU RÍMSKOKATOLÍCKE NÁBOŽENSTVO/ NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

1.1 Význam a úloha predmetu rímskokatolíckeho náboženstva/náboženská výchova

Vyučovanie rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy v škole je špecifickým priestorom, v ktorom žiaci objavujú a poznávajú skutočnosť z pohľadu náboženstva, ktorý im ostatné školské výchovno-vzdelávacie predmety nevedia poskytnúť. Je miestom, v ktorom majú žiaci možnosť zamyslieť sa nad otázkami o Bohu, ale aj nad tým, odkiaľ pochádzame, prečo žijeme a kam sa uberáme. Žiaci majú príležitosť nájsť odpovede i na dôležité otázky, ako napr. „Aký je zmysel nášho života a prečo existuje svet?“ alebo „Ako ľudia môžu spolunažívať spravodlivým a pokojným spôsobom?“ Vyučovanie rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy vytvára priestor na to, aby žiaci mohli klásť svoje existenciálne i náboženské otázky a uvažovali nad odpoveďami, ktoré ponúka katolícka viera. Týmto spôsobom žiaci rozširujú svoj vlastný pohľad na svet, rozvíjajú svoje osobné chápanie viery a života a môžu objaviť svoju osobnú vieru v Boha.

Žiaci na vyučovaní rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy v škole získajú predovšetkým základné systematické vedomosti o katolíckej viere. Odpoveď na otázku „Kto je Boh?“ je pre nás kresťanov jasná: Ježiš Kristus. Ježišove ohlasovania, jeho život a činy, jeho utrpenie a smrť a najmä jeho zmŕtvychvstanie sú základom nádeje a viery Cirkvi. To v neposlednom rade usmerňuje pohľad na skutočnosť celého nášho sveta. Základné vedomosti zahŕňajú predovšetkým pochopenie právd viery a Svätého písma, porozumenie sviatostí a foriem modlitby ako aj náboženských skúseností, hodnôt a spôsobov života. Všetko toto je predpokladom, aby si žiaci vytvorili osobnú a zodpovednú náboženskú identitu.

Pre mnohých mladých ľudí je vyučovanie rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy v škole často jediným miestom, kde sa môžu stretnúť so živou vierou a zároveň ju aj prežívať a vyjadriť. Mladí ľudia sa zaujímajú o životné príbehy iných ľudí a hľadajú skutočné náboženské skúsenosti viery. Vyžaduje si to, aby sa žiaci počas vyučovania mohli stretnúť s náboženskou praxou a prežívanou vierou, napr. prostredníctvom modlitby, oboznámenia sa s jednoduchými liturgickými sláveniami sviatkov a obradov a charitatívnej činnosti. Táto náboženská prax a prežívaná viera sa môže realizovať vo vyučovaní náboženstva i mimo neho. Tieto skúsenosti môžu významným spôsobom podporiť a posilniť celistvý rozvoj osobnosti žiakov.

Žiaci na vyučovaní rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy v škole rozvíjajú svoju vlastnú schopnosť náboženského dialógu a úsudku. Žijeme v spoločnosti, v ktorej žiaci stretávajú ľudí s inými názormi a pohľadmi na život. Učia sa prijímať nové pohľady a zdieľať svoje názory, pozorne načúvať a porozumieť iným, a tak rozvíjajú vzájomné pochopenie, všímajú si rozdiely a učia sa navzájom rešpektovať. Výmena skúseností podporuje spolunažívanie a pomáha tiež získať zmysel pre to, čo je podstatné pre kresťanskú vieru.

Na základe Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o katolíckej výchove a vzdelávaní (Z. z. č. 394/2004) sa rímskokatolíckeho náboženstva/náboženská výchova vyučuje ako jeden z povinne voliteľných predmetov v základných školách a v stredných školách v súlade s podmienkami ustanovenými právnym poriadkom Slovenskej republiky. Rímskokatolíckeho náboženstva/náboženská výchova sa vyučuje podľa učebných plánov a učebných osnov, ktoré schvaľuje Konferencia biskupov Slovenska po vyjadrení Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Nové kurikulum rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy pritom vychádza z návrhu systémového modelu tvorby kurikulumných dokumentov (2019-2025), ktoré vydal Štátny pedagogický ústav. Takisto reflektuje inováciu kľúčových kompetencií (Rada európskej únie, 2018) najmä s dôrazom na osobnú a sociálnu kompetenciu, na rozvoj kreativity a iniciatívnosti žiakov a na rozvoj spoločenských a kultúrnych hodnôt žiakov. Vyučovanie rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy v škole je konfesiónálne vyučovanie náboženstva, čo umožňuje žiakom priamy a autentický kontakt s vierou Katolíckej cirkvi. Toto

stretnutie so živým prežívaním viery a jej tradícií zároveň poskytuje žiakom možnosť vytvoriť si osobnú náboženskú identitu v otvorenej a rôznorodej spoločnosti.

Stretnutie s náboženstvom a vierou sa neobmedzuje iba na školu. Koná sa v každodennom spoločnom živote v rodine i pri rôznych príležitostiach v spoločenskom a cirkevnom živote. Farnosti a farské spoločenstvá sú priamo zodpovedné za katechetické ponuky, ktoré sa uskutočňujú vovedením detí do kresťanského života pri príležitosti prvého svätého prijímania a sprevádzaním mladých ku sviatosti birmovania. Táto sviatostná katechéza má vplyv aj na školské vyučovanie náboženstva. Cieľom vyučovania náboženstva/náboženskej výchovy v škole je pripraviť a doplniť túto katechézu v rodine a vo farnosti.

1.2 Procesy učenia sa v rímskokatolíckom vyučovaní náboženstva/náboženskej výchovy

Učitelia sú tí, ktorí podnecujú, podporujú a sprevádzajú proces samostatného učenia sa žiakov, ktorí týmto spôsobom nadobúdajú kompetencie. Poznať náboženský obsah a získať príslušné náboženské kompetencie si vyžaduje vzdelávacie procesy, ktoré vychádzajú zo života, a dôraz na výstupy vzdelávania, získané poznávaním a rozmyšľaním. To znamená, že vo vyučovaní náboženstva je viera neoddeliteľne spojená so životom. Takto žiaci nadobúdajú kompetencie, ktoré sú potrebné pre zodpovedné myslenie a konanie v súvislosti s katolíckou vierou. Učitelia náboženstva/náboženskej výchovy sú doslova „staviteľmi mostov“: vytvárajú mosty medzi posolstvom viery a životom žiakov, medzi Cirkvou a školou, medzi Cirkvou a spoločnosťou a medzi veriacimi a neveriacimi. Preto je dôležité, aby boli autentickými osobami, pretože stretnutie s ľuďmi s osobným presvedčením môže prebudiť u žiakov záujem, aby dali svojmu životu jasnú orientáciu.

Aktívne učenie sa na vyučovaní náboženstva/náboženskej výchovy vyžaduje rôznorodosť vo vyučovaní a vzdelávaní. Predmet rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy tu poskytuje rôzne špecifické vyučovacie metódy. Patria sem najmä „teologické uvažovanie“ so žiakmi, rozprávanie a počúvanie, zážitok liturgie, hudba, pohyb a tanec, obrazy a symboly, stvárňovanie a kreatívna tvorba, ale aj metódy sociálneho učenia sa, využitie digitálnych prostriedkov i projektové vyučovanie.

Učitelia náboženstva/náboženskej výchovy sprevádzajú žiakov pri budovaní si názorov a postojov, ktoré sa týkajú hodnôt života a stvorenia, spravodlivosti a solidarity, úcty k druhým, pochopenia utrpenia a nádeje na život po smrti. Na základe kresťanského pohľadu na človeka a na svet rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy špecificky prispieva k uznaniu rovnosti aj rôznorodosti medzi ľuďmi. Aj žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sú prirodzenou súčasťou tohto rozmanitého ľudského života, ktorý Boh umožňuje. Z tejto rozmanitosti, ktorá zodpovedá ľudskej dôstojnosti, získavajú žiaci inkluzívne vnímanie, myslenie a konanie.

2 RÍMSKOKATOLÍCKE NÁBOŽENSTVO/NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA AKO ROZVOJ NÁBOŽENSKÝCH KOMPETENCIÍ

2.1 Kompetenčný model

Vyučovanie orientované na kompetencie sa odlišuje od tradičného vzdelávania jasným dôrazom na schopnosti, ktoré získali žiaci na konci školskej dochádzky. Rozhodujúce sú preto výstupy výchovy a vzdelávania, ktoré sa prejavujú v rozvoji získaných náboženských kompetencií. Ak chápeme školské vzdelávanie ako edukačný proces, orientovaný na zisk a rozvoj kompetencií, tak rovnako môžeme pochopiť aj školské vyučovanie náboženstva: je to schopnosť žiakov na základe

náboženských obsahov a vedomostí správne chápať kresťanské náboženstvo, vyjadrovať a žiť svoju vlastnú vieru.

Náboženské kompetencie žiaci nadobúdajú tak, že sa konfrontujú s náboženskými vedomosťami, tieto vzájomne prepájajú a vedú ich aplikovať, napr. podľa nich hodnotiť alebo ich uskutočňovať v konkrétnych životných situáciách. Kompetenčný model preto vychádza z kognitívnych kompetencií, ktoré sú integrované s motivačnými, vôľovými a sociálnymi kompetenciami. Vyučovanie náboženstva orientované na rozvoj náboženských kompetencií je preto integrovanou náboženskou výchovou: edukačný proces je zameraný na náboženské vedomosti, ale aj na schopnosť nábožensky vnímať skutočnosť, chápať náboženskú reč a jazyk a komunikovať ním, konať podľa vlastného náboženského presvedčenia a vyjadriť svoju vieru nábožensky motivovaným životom.

Náboženskú výchovu v škole môžeme chápať ako komplexný, procesuálny a dynamický edukačný proces. Začína predovšetkým náboženským vnímaním skutočnosti: žiak je citlivý na okolitý svet a vie rozpoznať a vnímať náboženské fenomény. Schopnosť vnímať je základom každého náboženského poznania. Na vnímanie nadväzuje poznávanie: žiaci sa oboznamujú so základným poslanstvom katolíckej viery, zaoberajú sa podstatnými pojmami a textami, náboženskou tradíciou, ako aj historickým pôsobením Cirkvi. Žiaci poznaním dávajú význam a zmysel tomu, čo získali zmyslami a pochopením, a vytvárajú súvis medzi poznanou náboženskou skúsenosťou a vlastným životom. Ďalšou rozvíjanou kompetenciou je náboženská komunikácia: žiaci sa učia teologicky klásť otázky a argumentovať, pochopiť rôzne spôsoby náboženského jazyka a komunikácie, vyjadriť svoju vlastnú religiozitu a svoj osobný vzťah k svetu. Dôležitá je schopnosť náboženského úsudku a rozhodovania sa: skúsenosti a poznatky učia žiakov získať svoj pohľad na základe uvažovania a kritického myslenia, ale aj získať schopnosť robiť vlastné rozhodnutia. Poslednou kompetenciou je schopnosť aplikovať a nasledovať: žiaci sa učia rozhodnúť sa pre zodpovedné konanie voči sebe i voči druhým. Vyučovanie náboženstva podnecuje žiakov nezostať pasívnymi, ale zapájať sa do spoločenského, sociálneho a cirkevného života a objaviť svoj osobný spôsob nasledovania Ježiša Krista.

Vyučovanie katolíckeho náboženstva podľa kompetenčného modelu sa zameriava na vedomosti, schopnosti a postoje. Prítom rozlišujeme obsahové oblasti a kompetencie.

Vedomosti sú konkretizované v **obsahových oblastiach**. Tieto konkretizujú celkový obsah katolíckej viery. Základným kritériom pritom nie je obsiahnuť celé bohatstvo viery, ale skôr sa zamerať na kľúčové a ústredné obsahy viery. Preto má kompetenčný model päť obsahových oblastí, ktoré predstavujú ústredné obsahy kresťanskej viery: Boh a človek – Ježiš Kristus – Sväté písmo – Cirkev a sviatosti – Kresťanský život. Biblické obsahy sa pritom nenachádzajú iba v tretej oblasti, ale aj vo všetkých ďalších oblastiach. Jednotlivé obsahové oblasti sa v jednotlivých ročníkoch rozvíjajú tematickými celkami, ktoré prehlbujú konkrétne obsahové témy, priradené jednotlivým ročníkom, špecifickým vekovým charakteristikám žiakov a ich životným situáciám.

Všeobecné kompetencie, ktorými žiaci pristupujú k vedomostiam v rámci obsahových oblastí, sú svojou povahou nadpredmetové kompetencie: vnímať – poznávať – komunikovať – rozhodnúť sa – nasledovať. Majú procesuálny charakter a v spojení s jednotlivými náboženskými obsahovými oblasťami a tematickými celkami rozvíjajú zodpovedné zaobchádzanie s vlastnou religiozitou. V spojení s náboženskými obsahmi nadobúdajú svoju predmetovú špecifickosť ako **náboženské kompetencie**. Náboženské kompetencie rozvíjajú na hodinách náboženstva integrálnu osobnosť žiaka: jeho schopnosť nábožensky vnímať skutočnosť, poznať náboženské vedomosti, chápať náboženskú reč a jazyk a komunikovať ním, konať podľa vlastného náboženského presvedčenia a vyjadriť svoju vieru nábožensky motivovaným životom. Náboženské kompetencie sa získavajú spojením náboženských obsahov s osobnými spôsobilosťami, ktoré majú procesuálny charakter a sú vyjadrované aktívnymi slovesami. Je dôležité si uvedomiť, že náboženské kompetencie sú vždy získané v spojení a prostredníctvom náboženských obsahov.

Cieľom vyučovania náboženstva je rozvoj náboženských kompetencií. Učitelia náboženstva/náboženskej výchovy prostredníctvom konkrétnych tematických celkov prehľbujú a rozvíjajú jednotlivé obsahové oblasti. Tieto obsahy pomáhajú žiakom, aby prostredníctvom náboženských vedomostí jednotlivých tematických celkov získali a rozvíjali konkrétne náboženské kompetencie. Takto napr. žiak vie vnímať túžby človeka po šťastí a zmysle života. Zároveň rozvíja svoje poznanie náboženstva: rozumie liturgii a liturgickému roku, rozlišuje medzi sviatosťami a sväteninami a priradzuje ku každej sviatosti ich materiálnu a formálnu stránku. Žiak na hodinách náboženstva nadobúda aj schopnosť nábožensky komunikovať: vie napr. opísať trojrozmernosť človeka alebo interpretuje a diskutuje o biblických textoch. Vyučovanie náboženstva zároveň však rozvíja náboženské presvedčenie a rozhodovanie sa žiaka. Tak napr. vie rozlíšiť jednotlivé spôsoby etického rozhodovania sa a chápe Desatoro ako základnú normu ľudského konania. Poslednou dimenziou vyučovania náboženstva je náboženská kompetencia nasledovania. Žiak napr. s ostatnými žiakmi nielen diskutuje o význame spytovania svedomia

v rámci sviatosti zmierenia, ale vie ho aplikovať do svojho života ako spôsob osobnej zodpovednosti.

Učenie tak chápeme ako individuálny proces konštrukcie, kde samotní žiaci aktívne rozvíjajú a rozširujú svoje vlastné schopnosti a prostredníctvom základných vedomostí získavajú náboženské kompetencie. Náboženské vedomosti sú pritom integrované do kontextu každodenného života a zasahujú zároveň viacerými dimenziami žiakov. Poznanie preto vyžaduje nielen pochopenie a prehĺbenie, ale aj uplatnenie v osobnom živote.

2.2 Obsahové oblasti a náboženské kompetencie

Kurikulum vyučovania rímskokatolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy pre primárne, nižšie stredné, stredné a úplné stredné vzdelávanie, orientovaného na získanie a rozvoj náboženských kompetencií, obsahuje vo svojom strede obsahové oblasti, ktoré pomenúvajú ústredné obsahy katolíckej viery: Boh a človek – Ježiš Kristus – Sväté písmo – Cirkev a sviatosti – Kresťanský život. Obsahové oblasti sa v každom ročníku konkretizujú prostredníctvom ročníkového názvu a tematických celkov. Tematické celky rozvíjajú jednotlivé obsahové oblasti v jednotlivých ročníkoch, postupne ich prehlbujú a rozširujú. V primárnom vzdelávaní sa obsahová oblasť „Sväté písmo“ nerozvíja špecifickými tematickými celkami, ale preniká všetky ostatné tematické celky obsahových oblastí.

Obsahové oblasti pomenúvajú kľúčové obsahy katolíckej viery. V predmete katolíckeho náboženstva/náboženskej výchovy ich môžeme konkretizovať v týchto piatich oblastiach:

- **Boh a človek:** vyučovanie náboženstva/náboženskej výchovy reflektuje základné otázky o zmysle života a o Bohu, oboznamuje so základnými prejavmi viery a náboženstva, poskytuje možnosť pochopiť základy vlastnej katolíckej viery v Trojjediného Boha, ktorý stvoril svet i človeka.
- **Ježiš Kristus:** vyučovanie náboženstva/náboženskej výchovy umožňuje žiakov poznať blahozvesť o živote, účinkovaní, smrti a zmŕtvychvstaní Ježiša Krista a vytvoriť si aj osobný vzťah k Ježišovi.
- **Sväté písmo:** vyučovanie náboženstva/náboženskej výchovy otvára žiakom prístup k pochopeniu Božieho slova v biblických textoch a uvedomiť si jeho oslobodzujúcu silu a význam pre vlastný život.
- **Cirkev a sviatosti:** vyučovanie náboženstva/náboženskej výchovy pozýva ku stretnutiu s veriacimi kresťanmi v Cirkvi a v spoločenstve, predstavuje univerzálnosť Cirkvi i jej spásonosné poslanie poskytovať vo sviatostiach znaky spásy pre každého veriaceho človeka.
- **Kresťanský život:** vyučovanie náboženstva/náboženskej výchovy ponúka žiakom priestor zaoberať sa konkrétnymi formami osobného i spoločného prežívania viery, poskytuje kritériá pre etické/morálne konanie a správanie sa človeka, ponúka možnosť spoznávať iné vierovyznania a konfrontovať život kresťana s nimi, motivuje k zodpovednému angažovaniu sa pre spravodlivosť, mier a starostlivosť o stvorenie a prispieva k výchove k hodnotám.

Náboženské kompetencie rozvíjajú osobnú schopnosť žiakov zodpovedne zaobchádzať s vlastnou religiozitou. Náboženské kompetencie vznikajú spojením všeobecných kompetencií (vnímať – poznávať – komunikovať – rozhodnúť sa – nasledovať) s náboženskými obsahmi. Takto získané náboženské kompetencie rozvíjajú osobu žiaka a jeho religiozitu integrálnym spôsobom. Náboženské kompetencie sú vyjadrované aktívnymi slovesami, ktoré reflektujú jednotlivé rozvíjané dimenzie náboženskej kompetencie:

- **Vnímať** – **schopnosť náboženskej percepcie**: znamená zmyslami uchopiť svet okolo nás. Žiaci si uvedomujú a otvárajú sa tomu, čo sa deje okolo, čo ich osloví a dotkne sa ich. Schopnosť vnímať je základným východiskom i cieľom náboženskej výchovy. Získaná schopnosť náboženskej percepcie sa vyjadruje slovesami ako napr. vnímať, pozorovať, uvedomiť si, uvažovať a pod.
- **Poznávať** – **schopnosť náboženskej kognície**: poznávaním dáme tomu, čo získavame zmyslami, význam a zmysel. Vzniká tak živé poznanie. Spoznávať znamená vedieť chápať informácie ako aj obrazové a symbolické formy prejavu a vytvoriť súvis medzi náboženskými skutočnosťami a vlastným životom. Získaná schopnosť náboženskej kognície sa vyjadruje slovesami ako napr. vedieť, chápať, učiť sa, osvojovať si a pod.
- **Komunikovať** – **schopnosť náboženskej komunikácie**: uschopňuje žiakov s rešpektom a úctou viesť dialóg. Žiaci vedia vyjadriť to, čo cítia a myslia si, čo zažili a naučili sa a vedia to zdieľať. Takto si utvrdzujú, korigujú a rozširujú svoje vlastné predstavy. Formujú svoj vzťah k náboženským obsahom, ale aj k vlastným postojom a názorom, rozvíjajú svoju schopnosť nábožensky sa vyjadriť. Získaná schopnosť náboženskej komunikácie sa vyjadruje slovesami ako napr. aktívne počúvať, dialogizovať (viesť dialóg), zdieľať sa, vyjadriť a pod.
- **Rozhodnúť sa** – **schopnosť náboženského úsudku**: týka sa schopnosti posúdiť veci na základe hodnotiacej konfrontácie. Nové skúsenosti a poznatky pobádajú žiakov prehĺbiť, rozšíriť si alebo i posunúť svoj vlastný horizont. Žiaci sa učia získať svoj pohľad na základe uvažovania a kritického myslenia, ale aj získať schopnosť robiť vlastné rozhodnutia. Schopnosť posúdiť veci sa stáva základom náboženského rozhodovania. Získaná schopnosť náboženského úsudku sa vyjadruje slovesami ako napr. konfrontovať sa, prijímať, stotožňovať, kriticky myslieť, rozhodnúť a pod.
- **Nasledovať** – **schopnosť nábožensky motivovaného a prežívaného života**: na základe poznania a schopnosti si žiak vytvára vlastné presvedčenie v zmysle schopnosti mať účasť na náboženských úkonoch a rozhodnúť sa pre zodpovedné konanie voči sebe i voči druhým. Účasť a konanie vyjadruje schopnosť vnímať svoj život ako nasledovanie životného štýlu. Žiaci sú schopní a ochotní zapájať sa do spoločenského, sociálneho a cirkevného života. Získaná schopnosť nábožensky motivovaného a prežívaného života sa vyjadruje slovesami ako napr. uskutočňovať, konať, žiť a pod.

Kurikulum rímskokatolíckeho vyučovania náboženstva/náboženskej výchovy určuje základné vedomosti, ktoré žiaci vedia vnímať, poznávať, prepojiť a aplikovať vo vlastnom živote. V každej obsahovej oblasti sú pomenované tematické celky, ktoré obsahujú kľúčové znalosti. Výber týchto základných prvkov znalostí zodpovedá teologickým i pedagogicko-didaktickým kritériám ako aj požiadavke významnosti pre život žiakov. Základné tematické celky nie sú predkladané ako názvy vyučovacích hodín, ale môžu sa stať témami konkrétnych vyučovacích hodín, pričom je dôležité mať na zreteli, že výučba by mala mať tak zorganizovanú štruktúru, aby umožnila kumulatívne a systematicky prepojené náboženské učenie. Skôr teda chápeme tematické celky ako „vzdelávacie línie“, ktoré sa špirálovito a rôznou intenzitou rozvíjajú vo výchovno-vzdelávacom procese.

2.3 Charakteristika ročníkov a základné vymedzenie obsahu a kompetencií

Jednotlivé ročníky pre primárne, nižšie stredné, stredné a úplné stredné vzdelávanie majú svoju ročníkovú tému a základnú charakteristiku ročníka. Ročníková téma poskytuje krátky a zreteľný obraz o jednotlivých ročníkoch. Základná charakteristika ročníka definuje postavenie žiaka v danom ročníku a jeho psychologické špecifikosti a ponúka stručný pohľad na hlavné ročníkové obsahy a rozvíjanie podstatných kompetencií.

Primárne vzdelávanie začína prvým ročníkom **Sme deťmi nebeského Otca**. Dieťa v škole začína novú etapu svojho života, dokáže žasnúť nad stvoreným svetom, teší sa zo zázrakov, ktoré môže objaviť v prírode. Cez prirodzenú rodinu a svet, v ktorom žije, postupne objavuje pravdy o Bohu Otcovi Stvoriteľovi a spoznáva život Ježiša – Božieho Syna. Začína si uvedomovať základy kresťanskej viery a osvojuje si základné náboženské návyky a modlitby. Vníma seba ako súčasť veľkej Božej rodiny a učí sa myslieť aj na iných konaním dobrých skutkov podľa Ježišovho vzoru.

Téma druhého ročníka je **Počúvame radostnú zvesť**. Žiak poznáva pravdy o Bohu na základe „počúvania“ radostnej zvesti. Cez biblické príbehy Starého i Nového zákona vníma záujem Boha o človeka a postupne si osvojuje základné prvky mravného konania. Žiak vníma, že patrí do Cirkvi a prehlbuje svoj vzťah s Bohom.

V treťom ročníku prehlbujeme **Náš život s Ježišom**. Viera je odpoveďou na počuté Božie slovo. Je to Boží dar. Žiak postupne prechádza od viery prirodzenej k viere nadprirodzenej. Učí sa konfrontovať svoje postoje s Božimi prikázaniami a kriticky prehodnocuje svoje správanie. Vyučovanie náboženstva v 3. ročníku dopĺňa prípravu k sviatosti zmierenia a Eucharistie a pomáha k celkovej príprave sviatostného života detí.

Žijeme v láske je téma štvrtého ročníka. Vo štvrtom ročníku prepájame život viery s konkrétnym životom. Žiak prehlbuje svoj vzťah a dôveru v Boha a snaží sa objavovať ho v konkrétnych každodenných situáciách – v rodine, v škole, v rôznych udalostiach atď. Žiak si prehlbuje vedomosti v poznávaní sviatostí, je motivovaný k pravidelnému prijímaniu sviatostí a k modlitbe. Vede ho tiež k uskutočňovaniu Božieho príkazu lásky v každodennom živote. Ide o rozvoj prosociálnosti, morálneho myslenia vo svetle evanjelia a konania podľa vzoru Krista.

Nižšie stredné vzdelávanie v piatom ročníku začína témou **Boh sa nám dáva poznať**. Žiak skúmaním a poznávaním Božieho slova prehlbuje svoj vzťah k Bohu. Sväté písmo mu môže pomôcť hľadať odpovede na rôzne otázky o Bohu Otcovi a Stvoriteľovi, ktorý buduje s človekom vzťah. Ten rastie a upevňuje sa prostredníctvom modlitby v rodine i v spoločenstve Cirkvi.

Téma šiesteho ročníka je **Boh nám prejavuje svoju lásku**. Boh, ktorý sa dal ľuďom poznať, nám zjavuje svoju lásku. Žiak cez texty Starého i Nového zákona spoznáva lásku Boha k človeku. Spoznáva a konfrontuje sa s učením a skutkami Ježiša - Božieho Syna, ktorého dielo pokračuje v Cirkvi aj dnes prostredníctvom biskupov a kňazov. Táto konfrontácia pomáha žiakovi, aby sa Ježiš stal v očiach mladých postavou hodnou záujmu a nasledovania.

V siedmom ročníku je ústrednou témou **Verím - odpovedám Bohu**. Viera je odpoveďou na Božie slovo, Božie výzvy. Cez prirodzené skutočnosti a skúsenosti sa u mladých ľudí formuje viera nadprirodzená, ale hlavne viera osobná. Žiaci sa môžu inšpirovať rôznymi ľuďmi a ich príkladom v prežívaní viery v rôznych historických obdobiach, ale i v súčasnosti.

Boh mi ukazuje cestu je téma ôsmeho ročníka. Centrálnou témou ôsmeho ročníka je výchova k morálnym hodnotám ukotveným v Božom zákone. Žiak podrobne spoznáva jednotlivé prikázania Desatora. Získava orientáciu pre samostatné rozhodovanie a uvedomuje si zodpovednosť za svoje konanie pred Bohom. Učí sa vidieť potreby iných a prispievať svojimi skutkami k všeobecnému dobru.

V deviatom ročníku **Kráčame cestou lásky**. Žiaci si v tomto veku kladú mnohé otázky, na ktoré hľadajú odpovede. Sú na ceste hľadania. Už to nie sú deti, snažia sa byť samostatní, nezávislí od rodičov. Vy kročenie na vlastnú cestu je náročné. Preto ich chceme aj prostredníctvom náboženstva/náboženskej výchovy viesť k rozhodnutiam, ktoré sú zodpovedné, slobodné a morálne správne. Chceme im pomôcť zorientovať sa aj v otázke povolania a cieľa, ku ktorému smerujeme a ním je večný život.

2.4 Tematické celky, získané náboženské kompetencie a ich obsahy

Jednotlivé tematické celky konkretizujú kľúčové a ústredné obsahy viery pre jednotlivé ročníky. Tematické celky rozvíjajú jednotlivé obsahové oblasti v každom ročníku a postupne ich prehlbujú a rozširujú. Tematické celky sú vyberané na základe teologických i pedagogicko-didaktických kritérií, ako aj z hľadiska významnosti pre život žiakov. Tematické celky chápeme ako „vzdelávacie línie“, ktoré sa špirálovito a rôznou intenzitou rozvíjajú vo výchovno-vzdelávacom procese. Kvôli elementárnosti a systematickosti edukačného procesu obsahujú jednotlivé ročníky maximálne štyri až päť tematických celkov.

Tematické celky obsahujú vždy krátku charakteristiku, ktorá špecifikuje jednotlivé celky v rámci obsahových oblastí. Odlíšenie jednotlivých tematických celkov podľa príslušnosti k obsahovým oblastiam je znázornené aj farebne: hnedá farba identifikuje obsahovú oblasť „Boh a človek“, žltá obsahovú oblasť „Ježiš Kristus“, fialová obsahovú oblasť „Sväté písmo“, modrá obsahovú oblasť „Cirkev a sviatosti“ a zelená obsahovú oblasť „Kresťanský život“.

Každý tematický celok pomenúva obsahy a získané náboženské kompetencie. Obsahy ku kompetenciám uvádzajú jednotlivé témy, ktorými sa tematické celky konkretizujú a rozvíjajú. Jednotlivé témy sa stávajú obsahovými štandardmi tematických celkov. Každý tematický celok pomenúva aj konkrétne rozvíjané a nadobudnuté náboženské kompetencie. Tieto kompetencie vyjadrujú schopnosti žiaka prepájať obsahy jednotlivých tém so všeobecnými kompetenciami, čím žiak rozvíja svoju religiozitu integrálnym spôsobom. Náboženské kompetencie sú vyjadrené aktívnymi slovesami, ktoré reflektujú jednotlivé rozvíjané dimenzie náboženskej kompetencie.

Vzhľadom na rôznorodosť primárneho, nižšieho stredného, stredného a úplného stredného vzdelávania kurikulum rímskokatolíckeho vyučovania náboženstva/náboženskej výchovy uvádza vymedzenie obsahu jednotlivých tematických celkov pre štátne a cirkevné školy. Kurikulum rímskokatolíckeho vyučovania náboženstva pritom stanovuje základné učivo pre štátne školy s ročnou hodinovou dotáciou 33 hodín. Vymedzený obsah pre cirkevné školy s ročnou hodinovou dotáciou 66 hodín sa predkladá nielen ako doplnujúce, ale i ako rozširujúce učivo.

V prvom cykle (1. – 3. ročník) a prvom ročníku druhého cyklu (4. ročník) sa obsahová oblasť Sväté písmo prelína s ostatnými obsahovými oblasťami. To znamená, že oblasť Sväté písmo nemá osobitné tematické celky, ale Sväté písmo je obsahom viacerých tematických celkov iných obsahových oblastí. Okrem toho Sväté písmo je prítomné vo všetkých štyroch ročníkoch, pretože biblické príbehy tvoria základ celého obsahu primárneho vzdelávania.

KURIKULUM RÍMSKOKATOLÍCKEHO NAB/NBV PRE 1. CYKLUS ZŠ

OBSAHOVÉ OBLASTI (ročníkové názvy a tematické celky)					
Ročník	Boh a človek	Ježiš Kristus	Sväté písmo	Cirkev a sviatosti	Kresťanský život
1. ZŠ Sme deťmi nebeského Otca	1. Sme deti Otca	2. Spoznávame Ježiša		3. Žijeme v Božej rodine	4. Učíme sa od Ježiša
2. ZŠ Počúvame radostnú zvesť	1. Počúvame Boha Otca	2. Ježiš prináša radostnú zvesť		4. V Cirkvi žijeme radostnú zvesť	3. Prijímame radostnú zvesť
3. ZŠ Náš život s Ježišom	1. Moja viera v Boha 2. Boh vedie svoj ľud	3. Ježiš ponúka odpustenie		4. Ježiš - Chlieb života	

Hlavný cieľom 1. cyklu je *uviesť žiakov do náboženskej gramotnosti*. Žiaci vnímajú jedinečnosť človeka a svoje miesto v rodine, vedia vyjadriť radosť z Božieho stvorenia a správať sa k nemu s rešpektom a úctou. Poznajú dôležité etapy života Ježiša Krista, ktorého vnímajú ako Spasiteľa a ako priateľa a porovnávajú svoje správanie s Božími prikázaniami. Žiaci chápu modlitbu ako vyjadrenie vzťahu s Bohom, vedia formulovať jednoduché modlitby, vnímajú chrám ako priestor modlitby, úcty a slávenia Bohoslužby.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

1. pomenovať jedinečnosť človeka
2. porozumieť základným otázkam kresťanskej viery v Boha
3. poznávať a osvojiť si kresťanskú vieru v trojjediného Boha
4. komunikovať svoje predstavy o Bohu a svoj vzťah k nemu
5. opísať a pochopiť príbeh o Ježišovom narodení, utrpení, smrti a zmŕtvychvstaní
6. prostredníctvom biblických príbehov objavovať výnimočnosť Ježiša ako Božieho Syna
7. chápať Cirkev ako miestne spoločenstvo a porozumieť bohoslužbám primeraným spôsobom
8. pomenovať základné pravidlá života a aplikovať vo svojom živote vzájomné odpustenie, pochopenie, porozumenie

Prvý ročník: Sme deťmi nebeského Otca

Dieťa v škole začína novú etapu svojho života, ktorá je preň veľmi dôležitá. Dokáže žasnúť nad stvoreným svetom, teší sa zázrakom, ktoré môže objaviť v prírode. Cez prirodzenú rodinu a svet, v ktorom žije, postupne objavuje pravdy o Bohu Otcovi Stvoriteľovi. Spoznáva život Ježiša – Božieho Syna a vníma jeho výnimočnosť. Začína si uvedomovať základy kresťanskej viery a osvojuje si základné náboženské návyky a modlitby. Učí sa vnímať a konfrontovať biblické udalosti s udalosťami vo svojom živote. Vníma seba ako súčasť veľkej Božej rodiny. Učí sa myslieť aj na iných konaním dobrých skutkov podľa Ježišovho vzoru.

Druhý ročník: Počúvame radostnú zvesť

Žiak sa prehlbuje v poznávaní pravdy o Bohu na základe „počúvania“ radostnej zvesti. Cez biblické príbehy Starého i Nového zákona vníma záujem Boha o človeka a postupne si osvojuje základné prvky mravného konania. Žiak vníma, že patrí do Cirkvi a prehlbuje svoj vzťah s Bohom.

Tretí ročník: Náš život s Ježišom

Viera je odpoveďou na počuté Božie slovo. Je to Boží dar. Žiak postupne prechádza od viery prirodzenej k viere nadprirodzenej. Učí sa konfrontovať svoje postoje s Božími prikázaniami a kriticky prehodnocuje svoje správanie. Vyučovanie náboženstva v 3. ročníku dopĺňa prípravu k prijatiu sviatosti zmierenia a Eucharistie, je s ňou prepojené a pomáha k celkovej príprave k sviatostnému životu detí.

4. Učíme sa od Ježiša

Žiaci konfrontujú svoje konanie s konaním Ježiša a svätých. Snažia sa nasledovať ich príklad. Inšpiráciou je pre nich podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi.

Výkonový štandard (Náboženské kompetencie)	Obsahový štandard (Obsahy k náboženským kompetenciám)
byť pozorný k potrebám druhých a aplikovať prvky vzájomnej pomoci, úcty a solidarity v každodenných situáciách	<ul style="list-style-type: none">○ Princípy konania dobra podľa Ježišovho vzoru, rôzne formy pomoci iným○ Príklady svätých, ktorí inšpirujú ku konaniu dobra○ Vzťah s Ježišom v každodennom živote

Vymedzenie obsahu:

štátne školy (6 h)/cirkevné školy (12 h)

4.1 Princípy konania dobra podľa Ježišovho vzoru, rôzne formy pomoci iným

- Ježiš nás učí konať dobro (milosrdný Samaritán, Lk 10, 30-37)
 - *Kráčať v Ježišových šľapajach (mnohí konali ako Ježiš - sv. Martin z Tours)*
- Chceme byť ako Ježiš (zaujímam sa o iných - rôzne formy pomoci iným v škole, v rodine...)
 - *Myslím na iných (láska k blížnemu - konkrétny skutok lásky)*

4.2 Príklady svätých, ktorí inšpirujú ku konaniu dobra

- Mária – Mária pomocnica v rôznych situáciách (Bernadetta z Luordes, sv. Katarína Laboure...)
 - *Moja mama (starostlivosť a láska mojej mamy)*
- Svätí – Boží priatelia (fatimské deti, Juan Diego, František z Assisi... iní podľa výberu)

4.3 Vzťah s Ježišom v každodennom živote

- Deň s Ježišom (ranná a večerná modlitba, modlitba pred a po jedle, budem pamätať na to, aby som sa k iným správal tak ako Ježiš; nezabúdať na Ježiša cez prázdniny)
 - *Cestovanie - obdiv a vďaka za Božie dielo* (konanie skutkov lásky aj počas prázdnin)